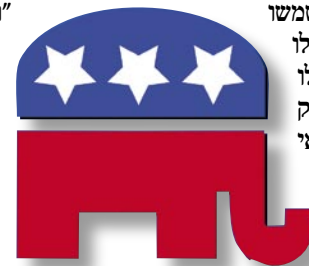

הפיל והבעיה

מי בכלל זוכר שרק לפני ארבע שנים שלטו הרפובליקנים שלטון מוחלט בפוליטיקה האמריקנית. מאז קרסה הכלכלה, המלחמות בעיראק ובאפגניסטן הסתבכו, וסנאטור אלמוני וכריזמטי סחף את הדמוקרטים לניצחון היסטורי. עכשיו, מהמקום הכי כואב על הקרשים, מתלבטים בכירי הרפובליקנים איך הכי נכון לכבוש מחדש את לב העם - לחזור לשורשים, או אולי דווקא לבנות קואליציה חדשה?

| צור ארליך |

הדמוקרטיה המלבלבת, פיל הוא סמלה הפך רשמי של המפלגה הרפובליקנית המובלבת, ואיור של קמותה, בת דודתו השעירה והמוכחדת של הפיל, מעטר את מאמרו של מייק מרפי, יועץ אסטרטגי למפלגה הרפובליקנית, לפני שבועיים במגזין 'טיים'. "חברים רפובליקנים מיואשים שואלים אותי מה צריכה המפלגה לעשות כדי לקרב את הקאמבק הבלתי נמנע", הוא כותב. "תשובתי מאכזבת אותם: לבנות תיבת נוח. אני אומר זאת כי עשיתי קריירה מספירת קולות, והמספרים אומרים לי היום דבר ברור: הדמוגורפיה באמריקה משתנה באופן קמאיר מבחינת הרפובליקנים כפי שהם היום. עידן הקרח של המפלגה בדרך. הלבנים מהמעמד הבינוני כבר אינם מרכזי כובד".

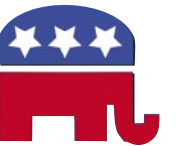
מצבם של הרפובליקנים טוב בקרב לבנים מבוססים כלכלית, שאינם מתגוררים בערים גדולות, ושהינם, נוסף על כך, גברים לא צעירים או נשים נשואות. מצבם רעביתר המגורים. ובאמריקה, שכדברי פליטת פה מפורסמת של שמעון פרס "הולכת ומשחיתה", זה אומר שמצבם בכי רע. הצעירים, כותב מרפי, רוצים יותר ליברליות, ובפרט יותר פתיחות כלפי הומוסקסואלים;

נניח שאתם אמריקנים שלא מרוצים מאובמה. לא מפולחן האישיות, לא מהתקשורת המתרפסת, לא ממדיניות החוץ הרופסת, לא מהעמקת המעורבות הממשלתית בכלכלה. לאן תפנו את מבטכם? כשאמריקנים מאוכזבים שכאלה מסתכלים ימינה אל המפלגה הרפובליקנית, הם רואים מחזה עגום: פיל מובס, רובין, מאחרר, בוש בכישלונותיו, בוש בבוש, מניע את אוזני דמיו הכבדות שלו במחשבה שישמשו לו כנפיים אך אינו מצליח לגרש בהן אפילו את זוכי המוות ההומים סביבו. והללו מזומים לו: איך תקעת אותנו ככה בעיראק המדממת. איפה היית כשהפכנו לשנואי נפשו של העולם כולו. איך הפיל אותנו הקפיטליזם המקודש שלך והקריס אלו על אלו בתים ממושכנים, בנקים ואת ג'נרל מוטורס. איך ויתרת, בקלות כזו, על עקרונות הקפיטליזם רגע אחד מאוחר מדי והלאמת, כמו איזה חמור דמוקרטי, תאגידים בצרות. איך הצלחת, עם כל הקמצנות התקציבית שלך, להעביר את מאזן התשלומים הלאומי לגירעון. ומה יהיה, מה יהיה לכל הרוחות, עם ההרגלים הישנים והמושונים שלך: מתי תפסיק להתנגד להפחתת פליטת גזי החממה ולמחקרים בתאי גזע. חמור בועט הוא סמלה הלא רשמי של המפלגה

ליל התבוסה לאובמה במטה המפלגה הרפובליקנית. האם מפלגה של לבנים מהפרברים תוכל בכלל לשוב ולזכות בשלטון? צילומים: אי.פי

מייקל סטיל. לא תשובה לאובמה

דיוויד וורמסר, יועצו לשעבר של סגן הנשיא צ'ייני: "ארצות הברית נכנסת לצרות גדולות עם אובמה. העם יתחיל להבין את זה, ולכן תהיה התמוטטות של המחנה הפוליטי הדמוקרטי. הבעיה הגדולה של הרפובליקנים תהיה שהעם יהיה מוכן להם, אבל הם עדיין לא יהיו מוכנים לו"

וההיסופים, דוברי הספרדית שמספרם הנוסק עומד היום על תשעה אחוזים מהאוכלוסייה, נטו לא מזמן לרפובליקנים אך עברו צד.

פרשן אחר, ג'יי קוסט מהאתר 'רייל קליר פוליטיקס', מתווכח עם מרפי ועם שכמותו, ואומר שהדברים נזילים. הוא אף מביא ראיה מהמגזר הקתולי הלבן שעשה דווקא את המעבר הפוליטי ההפוך. אלא הוא גם עדות למגמה שאמורה להדאיג אותם: המפה הפוליטית מתארגנת על פי השטח בין דתיים שמרנים לבין כל היתר. הדתיים-שמרנים מתכנסים במפלגה הרפובליקנית, וזה כולל גם את הקתולים - אך כל האחרים, שהם הרוב הגדול בחברה האמריקנית, וזרמים מהמפלגה הרוחב, אל עבר הדמוקרטים. וממש כמו בישראל, היהיו הגובר והולך בין דתי לימני ובין חילוני לשמאלני פועל לדעת הימין, שכן הדתיים, גם פה וגם שם, הם מיעוט.

עד שתגיע לתחתית

"אין סכנה שהמפלגה הרפובליקנית תהפוך למפלגה דתית, כי היא כבר הפכה לכוו", אומר המסאי והעיתונאי ראיין סייג'ר. "מהמפלגה נשאר רק הבסיס הדרומי האוונגליסטי שלה. היא כנראה תקצין עוד, עד שתגיע לתחתית. ואז לא תהיה לה ברירה אלא להתחיל לנסות להרחיב את הבסיס שלה".

סמוך לבחירות הביניים של 2006, שבהן איבדו הרפובליקנים את השליטה בקונגרס, פרסם סייג'ר ספר על הידרדרותה של המפלגה הרפובליקנית. הוא קרא לו 'הפיל בחדר': ביטוי אנגלי שמשמעו בעיה שאי אפשר להתכחש לה, אך איש אינו מדבר עליה. וכמוכן, פיל. כותרת המשנה: "אוונגליסטים, ליברטריאנים והקרוב על השליטה במפלגה הרפובליקנית". סייג'ר מגדיר עצמו כליברטריאני, כלומר ליברל מהסוג הישן, הימני: כזה המצדד בהגדלת חופש הפרט ובכלכלה חופשית. כמשמע מכותרת המשנה של הספר, הוא מתאר את המפלגה הרפובליקנית כנקרעת בין שני כוחות המכונים ימין אך המשותף להם מועט. לדעתו האוונגליסטים כבר ניצחו. והמפלגה הפסידה.

"יש דרכים נוספות למפות את המפלגה", הוא מסכים

כשהוא נשאל על כך. "ליברטריאנים מול אוונגליסטים הוא השטח העיקרי בתוך התנועה השמרנית, שהיא מצידה, רק מגזר אחד במפלגה הרפובליקנית". והניאר שמרנים, מעצבי המדיניות האמריקנית בשנות כהונתו הראשונות של ג'ורג' ו' בוש? "הם סיעה זעירית במפלגה. האנשים בארצות הברית שיגדירו עצמם כניאר שמרנים יכולים כנראה להסתדר בנוחות במעלית". אשר לרפובליקנים המתונים, הלא שמרנים, "הם כמעט טהור מן המפלגה כיום". סייג'ר הליברטריאני, שהצביע בעבר לרפובליקנים, מספר שהפעם הצביע לאובמה.

לפני חמישה חודשים בחרה המפלגה הרפובליקנית כיושב ראש המועצה הלאומית שלה - מעין יו"ר המפלגה, באופן פורמלי - את מייקל סטיל האפריאמריקני. לא משקל נגד לאובמה, אפילו לא כשמזרפים אליו את השמות הרפובליקניים הבכירים והשחורים מהעבר הקרוב, קולין פאוול וקונדוליסה רייס, אבל בכל זאת משהו. במאמר שהתפרסם ערב בחירתו של סטיל בעיתון השמירני 'ניו יורק פוסט' שיבח סייג'ר את תוכניתו להכניס תחת הגג של המפלגה הרפובליקנית מגוון רחב ככל האפשר של מגוונים ושל אידיאולוגיות. באותה הודמנות סיפר בלעג על דיון פנימי במפלגה אחרי המפלה בבחירות 2008, שבו סחו המשתתפים בצורך להשתמש בטכנולוגיות שידברו אל הדור הצעיר, טוויטר וכאלה - אך בשאר הזמן עסקו בעיקר, על פי תיאורו הקריקטורי, בתחרות מי מעריך יותר את רונלד רייגן ולמי יש יותר רובים בבית. "הם כנראה חושבים שאם יציפו את הצעירים בהודעות טוויטר עם תמונות של רייגן, של רובים, והכי טוב: של רייגן יורה ברובה, הם יזכו בבחירות הבאות", סיכם.

ראש ליתבן. מחיל נושא כישלון

גם היום אתה חושב שהמבשול העיקרי לשובם של הרפובליקנים לשלטון הוא עיסוק בנישאים מיושנים?

"הבעיה העיקרית במפלגה כרגע היא שאין לה לא מנהיג ולא מצע. נושאים ישנים כמו רובים, הומואים ואלוהים (באנגלית שבפיו זה מוצלח יותר: גאנו, ג'ון אנד ג'וד) כבר אינם משחקים תפקיד אצל העם האמריקני - לא בעת משבר כלכלי ולא כשיש מהפכה פוטנציאלית באיראן".

אתה רואה באופק מנהיג מבטיח שיוכל להתחרות בכריס אוברמה? אולי מייקל סטיל?

"פעמיים לא. עד כה לא התגלה מנהיג; ומייקל סטיל התגלה כמנהיג עוד פחות מאחרים: מקובל כיום לחשוב שכיושב ראש המועצה הרפובליקנית הלאומית הוא פשוט אסוף".

בימים ההם אין

סטיל לא עשה משהו נורא במיוחד, אבל המפלגה תחת שריטו הארגוני אינה מתרוממת. הפשע שהוא כן ביצע, לאו דווקא לדעתו של סייג'ר אך לדעתו של הרפובליקני מן הרחוב, הוא מתיחת ביקורת על האישיות הנערצת ביותר במפלגה, שדר הרדיו בעל הפה הגדול והמלוכלך ראש לימבו, שאיחל לאובמה כישלון בתפקידו. סטיל אמר שלימבו בסך הכול בדרן ואין צורך להתרגש מדבריו. מהר מאוד נאלץ סטיל להתנצל בפומבי. במפלגה נטולת מנהיגים, לימבו גם הרוח הוא בעל מעמד של מנהיג-על.

מדוע נטולת מנהיגים? הנה רשימת מלאי. את שמות מנהיגי הסיעה כסנאט ובכית הנבחרים, מיטש מקנול וג'ון בוהנר, איש כמעט אינו זוכר. המועמד לנשיאות מלפני חמש דקות, ג'ון מקיין, נאלם דום פחות או יותר, כי חטא בחטא הנורא ביותר בפוליטיקה האמריקנית: הפסיד בבחירות. דווקא על בתו, מגאן מקיין, שומעים לא מעט: היא הפכה לנושאת הקול הליברלי,

הפררוזכויות הומואים, במפלגה הרפובליקנית. כמה מועמדים אחרים לעמדת הנהגה עתידית חטאו בחטא הנורא השני במעלה בפוליטיקה האמריקנית: ניהול רומן מחוץ לנישואין ונתפסו. רק בשבוע שעבר חוסלה כך הקריירה של המושל המבטיח של דרום קרוליינה, מארק סנפורד. למולו לא עבר זמן רב ומייקל ג'קסון הלך לעולמו, והתקשורת האמריקנית הספיקה להתבוסס בשערוריית סנפורד האומלל רק יום וחצי. מושלי מדינות שעדיין מדובר בהם נכבדות הם היילי ברבור ממיסיסיפי והמושל ממוצא הודי של לואיזיאנה, בובי ג'נדל. יש גם שרה פיילין הזכורה לטוב מאלסקה; היא הסבה אמנם מבוכות ניכרות במרוץ המשותף עם מקיין, אבל לא ויתרה על שאיפותיה. וישנו גם ג'ב בוש, הבן והאח, ששם המשפחה שלו מתפקד היום בדעת הקהל האמריקנית כחוזה חיסול אישי; נזיט גינגריץ', האיש שהפיל את אמריקה לרגלי המפלגה הרפובליקנית בימי גדולתה בשנות התשעים, אך אינו נחשב דמות ממלכתית ומאחדת במיוחד; ומתחריו של מקיין במרוץ על המועמדות ב'2008 - מייקל האקי, מיט רומני, שאכן מתכונן למרוץ נוסף, וכן אכירם של האמריקנים בימים שלאחר 11 בספטמבר, רודי ג'וליאני.

ג'וליאני נפל אז בעיקר בשל תמיכתו בהפלות, שהרגיזה את האוונגליסטים מהדרום. אבל במפלגה נוטים כיום יותר להבין שאם הסוגיות המרכזיות במערכת הבחירות יהיו ההפלות ושאר עניינים שבמחלוקת דתית, לא תהיה למפלגה תקומה. מצד אחר, הרפובליקנים מחפשים מישהו חדש, שאינו נושא שום שק מימי בוש המושמצים.

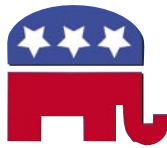
העם יהיה מוכן. והמפלגה?

דיוויד וורמסר הוא יועצו לשעבר של סגן הנשיא ריצ'רד צ'ייני לענייני המורח התיכון. וורמסר וצ'ייני הם מאותם ניאר-שמרנים שראיין סייג'ר מכנים למעלית אחת אף שהם מחזיקים כמה וכמה מכוני מחקר ועיתוני איכות. צ'ייני עצמו, אומר וורמסר, מעדיף כיום לעסוק בהגות פוליטית ובכתיבה, ולא בהנהגה מעשית. וכמוכן, הוא כבר קול צלול, יחיד כמעט במפלגה הדוממת, נגד מדיניותו של אובמה בנושא הטרור. "אני חושב שבשנתיים-שלוש יהיו בה אישים שכיום אנהנו אפילו לא חושבים עליהם?"

"כן. מי היה חושב על אובמה לפני ארבע-חמש שנים? ארצות הברית נכנסת לצרות גדולות עם אובמה. העם יתחיל להבין את זה, ולכן תהיה התמוטטות של המחנה הפוליטי הדמוקרטי בשלוש-ארבע הגדולה של הרפובליקנים תהיה שהעם יהיה מוכן להם, אבל הם עדיין לא יהיו מוכנים לה: מבחינת רעיונות

קולו נדם מקיין.

לפני חמישה חודשים בחרה המפלגה במייקל סטיל האפרו־אמריקני כיו"ר. סטיל מתח ביקורת על האישיות הנערצת ביותר במפלגה - שדר הרדיו בעל הפה הגדול והמלוכלך ראש לימבו. הוא אמר שמדובר בסך הכול בבדון, ונאלץ להתנצל. במפלגה נטולת מנהיגים, לימבו גס הרוח הוא מנהיג־על

הם במקום הנכון, אבל מנהיגות עדיין אין". וורמסר מחדד ומסייג את האבחנה בדבר הנזק האלקטורלי שגורמות למפלגה העמדות השמרניות מבחינה דתית־חברתית בסוגיות כמו הפלות, מחקר בתאי גזע, חינוך דתי בבתי הספר הציבוריים וכוונות הומוסקסואלים. "הקביעה שזה נטל על המפלגה נכונה רק חלקית, כי אנשים שמצביעים על בסיס הדברים האלו במילא מצביעים לשמאל. מה שכן, אם המפלגה הרפובליקנית תגדיר את עצמה רק על פי הסוגיות הללו, זה כן זויק לה. כי אז אתה מכריח את הציבור לבחור על הבסיס הזה. כל עוד המפלגה מגדירה עצמה סביב השאלות של מדיניות החוץ ושל גודל הממשלה (כלומר מידת התערבותה של הממשלה במשק, נושא המחלוקת המסורתית בין ימין ושמאל) - יש לה די בסיס אלקטורלי. במיוחד עכשיו, עם אובמה, שמנהל מדיניות חוץ של בושה, וכל הזמן רק מסביר למה אמריקה לא בסדר, ובמקביל מגדיל בתחום הכלכלי את מעורבות הממשלה".

בוש הבן התחיל בזה בשנותיו האחרונות. "נכון. וזה גרם לשמרנים רבים להצביע נגד הרפובליקנים לקונגרס ב־2006. הגירעון גדל, יש התפוצצות תקציבית, והם אמרו 'אתם לא באמת שמרנים או נענשים אתכם'. אנשים שבחיים לא היו מעלים על דעתם להצביע לדמוקרטים סיפרו לי שעשו זאת ב־2006, כמחאה. תוסיף לזה את פרשיות השחיתות, ואת העובדה שהם הפכו למפלגה של וושינגטון - מפלגה של הגדלת עצמתו של השלטון הפדרלי, מה שהדמוקרטים אמורים להיות".

לדעתו, מבחינה זו המפלגה חזרה לדרך הישר, שכן התופעות הללו שייכות לאותו מחנה הוויכוח ונפלט ממנה. "המאבק העיקרי במפלגה הוא בין הרפובליקנים המסורתיים של החוף המזרחי, אנשים כמו ג'ורג' בוש האב, שמשום מה מכונים ריאליסטים, לבין המחנה שהייתי מכנה ריינג'ינג'יסטים - שילוב בין נוצרים, נואר שמרנים ונציים סתם. הריינג'ינג'יסטים הם בעד מדיניות חוץ נטולת בושה, לאומיות בלי בושה, פטריוטיות בלי בושה, וממשלה קטנה. המחנה הריאליסטי, לעומת זאת, סבור שהוכח של ארצות הברית מוגבל, ולעילה לייצר חוקים בינלאומיים ומסודות בינלאומיים שיכולים לחזק את האינטרסים שלה. הם מאמינים בממשלה, ופשוט חושבים שצריכים להיות בה אנשים שונים מאלו שהדמוקרטים מציעים".

אז במה הם שונים אידאולוגית מהדמוקרטים? "זו השאלה. ולכן אני חושב שלקבוצה הזו כבר אין בית. יש להם שליטה על כמה מקורות כוח בושינגטון, אבל הם קבוצה וושינגטונית, והמפלגה הרפובליקנית היא לא וושינגטון. לכן, ההיגיון וגם המציאות אומרים שאנשים כאלו יולגו לכיוון הדמוקרטי. במפלגה הרפובליקנית נשאר בעיקר הבסיס הריינג'ינג'יסטי".

מפלגה שנשאר בה רק מחנה אחד יכולה לרוג את הקולות הצפים שבמרכז ולנצח בבחירות? "האמת היא שבעשורים האחרונים, בכל פעם שהמפלגה היתה בשליטת הריאליסטים היא הפסידה בבחירות, ובכל פעם שהיתה ריינג'יסטית ניצחה. מה שקבע הוא לא זהותו של המתמודד עצמו, אלא זהותה של המפלגה בשנים שקודם לכן. זה התחיל ברייגן, שבוכותו נבחר בסוף הקדנציה שלו בוש האב כנשיא. כיוון שבוש עצמו היה ריאליסט, הוא לא נבחר בסוף כהונתו. בוש הבן נבחר כריינג'יסט, וכיוון שהיה כזה ככהונתו הראשונה הוא נבחר שוב - אבל בקדנציה השנייה שלו עבר לצד השני, ולכן מקיין הפסיד. אף שמקיין עצמו ריינג'יסט.

דונלד רייגן. השיטה שמנחת

"נוסף על כך, המנצח בבחירות אינו מי שקרוב יותר למרכז, אלא מי שמצליח ליצור מוטיבציה וביטחון עצמי בקרב הפעילים. ובוש, כקדנציה השנייה שלו, הוציא לרפובליקנים את המיץ".

אובמה עוד יירד

ברוח דומה מתנבא ג'ון בולטון, לשעבר שגריר ארצות הברית באו"ם: סמן נציג במפלגה הרפובליקנית, ושנאו נפגש של הדמוקרטים ושל כלי התקשורת הגדולים. "המפלגה אינה צריכה להגדיר עצמה מחדש", הוא אומר בראיון טלפוני נדיר. "אני חושב שכל הרעיון שהמפלגה במשבר אינו מדויק. הנשיא אובמה והמפלגה הדמוקרטית שולטים כיום ברשות המחוקקת וברשות המבצעת, כלומר הם אחראים בלבדיים למדיניות הלאומית, וכשהם מצביעים מדיניות שרוב הציבור אינו מסכים איתה, זה רק עניין של זמן עד שהאופציה הרפובליקנית תהיה פופולרית יותר. אפשר כבר לדאות שאובמה ירד בסקרים: הוא עדיין לא בצרות, הוא עדיין מעל 50 אחוז, אבל אנשים מודאגים מנושאים כמו הגירעון, ביטוח הבריאות והצעות סביבתיות, ואני חושב שגם, יותר ויותר, ממדיניות החוץ החלשה".

ואכן, מגוון סקרים מסוף השבוע שעבר מראים פער בין הפופולריות האישית של אובמה לבין התמיכה במדיניותו. בסקר הנדיב ביותר, של אן־בייסי ווול סטריט ג'ורנל, 75 אחוז אודהים את האיש ורק 50 אחוז תומכים במדיניותו. פער דומה, בין מספרים נמוכים יותר, מצוי בסקרים נוספים.

המפלגה הרפובליקנית אינה צריכה להשתנות? בולטון: "צריך שופיע דור חדש של מנהיגים. זה דבר שקורה תמיד כשמפלגה מאבדת את הבית הלבן. זה לא קורה בן לילה, אלא ייקח כמה שנים - אבל אני בטוח שנראה שינוי כבר בבחירות הקרובות, בשנה הבאה, ושנהיה תחרותיים מאוד כשאובמה ינסה להיבחר שנית ב־2012. כיום אין מנהיג אחד ברור. בישיה פרלמנטרית זו יכולה להיות בעיה, אבל לנו אין שיטה כזו, והתחרות על המנהיגות יכולה להתפתח עם הזמן".

עדיף לעתיד להציב אלטרנטיבה ברורה לדמוקרטים, או להתקרב למרכז? "צריך להציב בחירה ברורה. אני לא חושב שאנשים רוצים העתק או חיקוי של הדמוקרטים. הרפובליקנים מתחזקים כשהם מגישים את ההבדלים: את שאיפתם

ליותר חופש אישי, אוטונומיה של הפרט ומדיניות חוץ חזקה יותר".

המפלגה צריכה להנמיש את הקפיטליזם שלה לנוכח המשבר הכלכלי? "רפורמות צריכות להיעשות, אבל באופן בסיסי הדבר הנרוע ביותר שאנחנו יכולים לעשות הוא לסגת מהמודל הקפיטליסטי, וזו הנקודה הכי פגיעה אצל אובמה. אנשים רואים כיצד אובמה עושה שינויים מפליגים ומודאגים מכך. אנחנו צריכים לנצל זאת לטובתנו".

עצתו לישראל, המתמודדת עם לחצי של ממשל אובמה, מקבילה לעצתו למפלגה הרפובליקנית: להציג דרך ברורה ולעמוד על שלה. האם זה אפשרי? "זה תלוי במנהיגות הישראלית, עד כמה תתעקש. צריך לדעת שבארצות הברית יש הרבה מתנגדים לאובמה. אני חושב שההתנגדות הזו תגבר. ישראל היא שותפה נאמנה של ארצות הברית, ואם אובמה ימשיך ללחוץ על הישראלים ולא על הפלשתינים, בסופו של דבר זה יעבוד נגדו".

קראו את שפתיי

גם יורם אטינגר, לשעבר קונסול ישראל בניו־יורק, המעורה גם היום בחיים הפוליטיים בארצות הברית, סבור שהרפובליקנים איבדו את עולמם כי לא נהגו כרפובליקנים. "היתה כמובן שורה של שחיתויות - גם אישיות, גם מפלגתיות, גם פיננסיות, גם מוסריות - אבל מעבר לכל זה, הם סטו בתחום המדיני והפוליטי. כל ההבטחות שלהם נפצו. במיוחד בנושא התקציבי. אם הדמוקרטים הפסידו שלטון בגלל המיסים הגבוהים וההוצאות הגבוהות, באו הרפובליקנים והראו, על דרך סימטתה של אנני אוקלי אשת לפידות 'כל מה שאתה יכול לעשות אני יכולה לעשות טוב יותר', שהם יכולים לפזר כסף עוד יותר מהדמוקרטים. זה גרם לכרסום אדיר בתמיכה בהם".

אטינגר מוסיף לכך את המלחמה בעיראק - לא את המלחמה עצמה, אלא את הציפיות הבלתי אפשריות שבוש החדיד בציבור, הציפיות לניצחון מיידי ולהשגת דמוקרטיה במדינות ערב. "הציודף של השחיתויות, הפורנות הכלכלית והטעויות בעיראק הביא לכך שהמפלגה נזבזה את ניצחונה המדומים בבחירות לקונגרס ב־1994 ואת סדרת הניצחונות שאחריו. אבל

שרה פיילין. תמונות רבות

ג'ון בולטון. המפלגה לא צריכה להגדיר את עצמה מחדש

אובמה הצליח לעשות במפלגה הדמוקרטית – קואליציה המייצגת מגוון רחב יותר של החברה האמריקנית. מה שעשה אובמה יכול לשמש דוגמה טובה לרפובליקנים. הוא מיצב את המפלגה שלו במקום ברור כחלופה לנשיא בוש, אבל הוא עשה זאת בדרך שמשכה גם מצביעים רפובליקנים. גם כנשיא, הוא פועל על פי עקרונות יסוד רחבים ורעיונות רחבים שמגדירים מהי הכלל המפלגה, אבל העקרונות האלה רחבים דיים לאפשר לו לבחור מדיניות ספציפית על פי הצרכים.

אנשים מהאגף הניצי של המפלגה הרפובליקנית טוענים שהמפלגה הצליחה כשהייתה נאמנה לקו ברור.

“אינני חושב כך. קח את רייגן, הנערץ על הרפובליקנים מהאגף הזה. בקמפיין שלו הוא כלל יסודות ברורים של שמרנות חברתית ושמרנות במדיניות החוץ, אבל הוא ידע ליצור קואליציה. הוא ניסה למושך אליו גם דמוקרטים, וכנשיא הוא עשה פשרות בנושאים כמו המשא ומתן עם הסובייטים על פירוק החימוש, או הגדלת מיסים – הפוך ממה שהרפובליקנים מטיפים לו”.

בעיניו של זליור, השסע העיקרי בתוך המפלגה הוא בין שני סוגים של שמרנות – “בין בעלי הדגש הכלכלי לבין בעלי הדגש התרבותי. יש יותר ויותר רפובליקנים שמחפשים מועמדים במפלגה שיהיו מסוגלים להתעמת עם אובמה בנושא הכלכלי, ולהציב מול הכלכלה הממשלתית שלו מודל ברור של כלכלת שוק. לדעתם עניין הגירעון הוא חולשתו הגדולה של אובמה. לרפובליקנים יש יותר קרדיט בנושא הכלכלי, ולכן זה צריך להיות הנושא העיקרי. אבל יש גם זרם שסבור שהנושא הלוטה הוא עניינים תרבותיים כגון הוויכוח על מינוי השופטת ההיספנית הליברלית סוניה סוטומאאור, או על אפליה מתקנת, והם חושבים שבוזה תלוי עתיד המדינה”.

הדברים מובילים, גם בעיניו, לבעיית המנהיגות. “תפקידו של כל מנהיג אמיתי הוא לאחד בין הגישות. מועמד ראוי יוצר את האחדות. למחלוקות האידיאולוגיות אין פתרון; השאלה היא אם יש מנהיג שיכול להכיל אותן – ואז כל הצדדים יהיו מוכנים להיאבק למענו”.

המונחות הדמוגרפיות בכלל מותירות למפלגה מרחב מחיה עתיד?

“הדמוגרפיה אינה חריצת דין בפוליטיקה. רק לפני שנים ספורות, ב-2004, דיברו על כך שנחריץ דינם של הדמוקרטים. והנה היום הם בשלטון ללא מצרים. אם הרפובליקנים יבנו עצמם מחדש, הם יוכלו לזכות בלבם של המוני מהגרים ולהכניס אותם לקואליציה רפובליקנית. הדמוקרטים הם מבחינה זו דוגמה טובה לרפובליקנים. הם בנו עצמם מחדש בארבע שנים”.

לתגובות: dyokan@makorishon.co.il

אובמה רוב היסטורי?

לא שהדמוקרטים מנצחים במלחמת הרעיונות, אלא שהרפובליקנים מפסידים במלחמת התודעת”.

היא נוגעת בנקודה רגישה נוספת: כל אמריקני טוב משייך עצמו כדמוקרט, רפובליקני או עצמאי. בדרך כלל החלוקה היא שליש-שליש-שליש. בסקרים האחרונים יש 39 אחוז עצמאים, 33 אחוז דמוקרטים, ורק 22 אחוז רפובליקנים.

נתון חשוב לא פחות מספק באתו כתב עת רונלד בראונשטיין: 70 אחוז מהאמריקנים המזדהים כרפובליקנים מכריזים על עצמם כשמרנים. לעומתם, 40 אחוז מהדמוקרטים מכריזים על עצמם ליברלים. זו המחשה לכך שהחפיפה בין שיוך אידיאולוגי מובהק לבין שיוך מפלגתי מובהק חלה בעיקר על הרפובליקנים.

בראונשטיין מקשר זאת לאסטרטגיה הפוליטית של בוש הבן ויועצו קארל רוב, שהעדיפו להמריץ את הבסיס הרפובליקני הבטוח, ופחות חשוב היה להם להרחיבו. הסמל לתהליך הזה, המככב גם בשלל מאמרים אחרים, הוא מעברו של הסנאטור המתון ארלן ספקטור מהמפלגה הרפובליקנית למפלגה הדמוקרטית לפני חודשיים. בראונשטיין מצטט את חבר הקונגרס לשעבר מטעם הרפובליקנים טום דיוויס, שאמר שהמפלגה צריכה להחליט אם היא קואליציה או מועדון פרטי.

על הדילמה הזו הרחיב במאמר באתר סייאן ג'וליאן זליור, פרופסור להיסטוריה ולענייני ציבור באוניברסיטת פרינסטון ומחברם של ספרים על הממשל האמריקני ועל הנשיאים קרטור ורייגן, המרבה לפרשן בכלי התקשורת. הוא מדבר על שתי מסורות במפלגה הרפובליקנית: זו של הנשיא לשעבר דווייט אייזנהאור, שבנה את המפלגה כקואליציית פשרות בין מגוון אגפים פוליטיים, וזו של המועמד לנשיאות משנות השבעים בארי גולדוורטר, ששאף לטהר אידיאולוגי.

האם אין פתירה בין הצורך לבנות קואליציה לבין הצורך להעמיד חלופה פוליטית ברורה לאובמה? זליור: “לא בהכרח. גישה אחת בפוליטיקה

האמריקנית היא לשחק על פי הקו הבסיסי של המפלגה. לימין או לשמאל של הספקטרום הפוליטי. האופציה השנייה היא לנסות לבנות קואליציה, כמו שברק

כל זה לא אומר שנגזר עליה עידן ארוך של גלות. אם הם יחזרו ליסודות והדמוקרטים יטו מהיסודות שלהם, הגלגל יתהפך. זה עשוי לקרות כבר בבחירות הבאות, כי אובמה הוא אידיאולוג, לא אפורטוניסט, והאידיאולוגיה שלו היא במפורש מה שנקרא בעגה האמריקנית ממשלה גדולה ו'טקס אנד ספנד' – הטל מיסים והוצא כסף”.

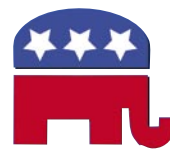
יש מנהיג מושיע באופק?

“בשלב הזה אין, אבל כבר היו דברים מעולם. גם גינגריץ, כשעלה ב-94, לא היה אדם שסימנו אותו שנים רבות עד שהגיע זמנו. הוא היה אחד מרצים רבים במרתון, שלקראת הסוף פתאום הגיח ותפס את המנהיגות. בשלב הנוכחי ההנהגה הרפובליקנית בבית הנבחרים ובסנאט מצטיירת יותר כפראגמטיסטית ופחות כעקרונית. היא דנה עם אובמה על פשרות, על עוד הוצאות, על עוד תוספת תקציבית גם אם לא גדולה כמו שהדמוקרטים רוצים. כלומר, מגבה בסך הכול את הקו הדמוקרטי, במקום להראות שיש לה עקרונות והיא עומדת בהם. “הדבר הזה במפורש פוגע בסיוכיים של הרפובליקנים לסחוף את המגזרים שנותנים להם בדרך כלל את כוחם – תושבי הערים הקטנות, אנשי עסקים, ושמרנים מכל הסוגים. אם יבוא איזה גינגריץ או רייגן, אותם מגזרים הם בפוטנציה כולם רפובליקנים”.

שליש לעומת רבע

בשאלה אם לפרוש כנפיים שמאליות או לדבוק בקו ברור, זועק הפער בין עמדותיהם של אנשי הזרם הדומיננטי כיום במפלגה, כגון בולטון ווורמסר, לבין הזרמים המרכזיים במאמרי הפרשנות, גם אלו האמפתיים כלפי המפלגה. חבר הקונגרס לשעבר מטעם הרפובליקנים ג'ו סקארבורו כתב במגזין 'טיים': “השמרנות מקושרת היום בתודעה למדיניות חוץ אוטופיסטית ולדבקות בסדר יום כושל. שמרנות אמורה להיות משהו אחר: התנגדות לכל נוקשות אידיאולוגית. במקום לבנות אימפריות בחו"ל יש לאזן תקציבים בבית. במקום להתרכז רק בשימור כספי המיסים יש לפעול באותה תקיפות גם לשימור הסביבה. רייגן אמר פעם: שמרנים אמורים לשמר”.

איימי וולטר מספרת ב'נשיונל ג'ורנל' על היוזמה החדשה של המפלגה, בכירים הנשלחים להופיע ברחבי ארצות הברית, במסגרת נבחרת הקרויה 'המועצה הלאומית לאמריקה חדשה'. “אם פני השינוי במפלגה הם מיט רומני וג'ב בוש, שנשלחו לחנוך את היוזמה, קשה לצפות ממנה להרבה”, היא חורצת. “הבעיה היא

**ג'ון בולטון,
לשעבר שגריר
ארה"ב באו"ם:
“אני לא חושב
שאנשים רוצים
העתק או חיקוי
של הדמוקרטים.
הרפובליקנים
מתחזקים כשהם
מדגישים את
ההבדלים: את
שאיפתם ליותר
חופש אישי,
אוטונומיה של
הפרט ומדיניות
חוץ חזקה יותר”**